

Волощук Анна Віталіївна

студентка кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Соціально-економічні відносини - це відносини, які виникають між людьми з приводу виробництва, розподілу, обміну й споживання матеріальних і духовних благ.

У доповіді до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України у 2015 році» зазначено, що «Освіта є одним з головних чинників зростання якості людського капіталу, генератором нових ідей, запорукою динамічного розвитку економіки і суспільства в цілому.»[1].

Головною метою удосконалення та розвитку вищої освіти України – це створення умов громадянам України для реалізації їх конституційного права здобувати вищу освіту, яка за сукупністю систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних якостей, морально-етичних цінностей та інших компонентів здобутих у науковій установі відповідає стандартам Європейського освітнього простору.

Загальною проблемою економічних відносин у вищій освіті є невідповідність діючої моделі економічної діяльності вищої освіти концептуальним засадам ринкової економіки. До основних проблем також можна віднести недостатню спроможність держави та фізичних осіб оплачувати освітні продукти в обсягах, які відповідають потребам суспільно-економічного розвитку України.

Відомий фахівець з питань економіки освіти О. О. Романовський висловлює таку думку, що «структура фахової підготовки в Україні не тільки не відповідає очікуванням роботодавців, а й ускладнює здійснення інноваційних перетворень в економіці, до того ж вона не орієнтована на розвиток людського потенціалу. Як наслідок, за роки незалежності частка випускників навчальних закладів досягла максимальної величини (18,7%) серед безробітного активного населення, а національна економіка не набула ознак інноваційної. Задля досягнення якісних зрушень невідкладним є завдання встановлення оптимального балансу в підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, інших фахівців із вищою освітою, що сприятиме запобіганню «перекваліфікації» економіки, коригуванню кількості фахівців із вищою освітою бакалаврського та магістерського рівнів і водночас подоланню дефіциту кваліфікованих робітників і молодших спеціалістів. Пріоритети незатребуваної кількості необхідно замінити пріоритетами гарантовано затребуваної якості» [2].

Перед освітою постали невідкладні завдання повноцінного забезпечення формування та належного функціонування цілісного інформаційно-навчального середовища, спрямованого на задоволення потреб громадян у якісній освіті, на розвиток кожної особистості відповідно до її здібностей і творчого потенціалу.

З огляду на необхідність формування інноваційної конкурентоспроможної економіки особливої уваги потребує модернізація вищої освіти, яка готує найбільш кваліфіковані кадри. «У цьому аспекті багато претензій передусім до якості навчання та наукових досліджень у системі вищої освіти. Саме на випускників ВНЗ найбільше нарікань від роботодавців. В Україні частка дорослого населення віком 25 років і старші, які мають вищу освіту, складає 38%, що більше, ніж у Німеччині та Франції (по 24%), Японії (30%), Швейцарії (33%), Великій Британії (34%)»[3]

Громадян також здебільшого не влаштовує якість фахової підготовки у вітчизняній вищій школі, адже вона не гарантує їм працевлаштування за фахом і гідну заробітну плату.

На міжнародному рівні вищі навчальні заклади України, які містять у собі значну перспективу, на даний момент не отримали достатнього визнання. Українська молодь, і не тільки, з пересторогою ставляться до якості навчання у вищих навчальних закладах України. Також майже незадовільно використовується наявний потенціал вітчизняних наукових установ академічної і галузевої приналежності.

Для виправлення ситуації у вітчизняній сфері вищої освіти і науки можливо і необхідно залучати досвід економічно розвинених країн. Особливо, в частині інноваційного розвитку закладів вищої освіти у матеріальному, методичному забезпеченні освітнього процесу.[5]

Щоб українська освіта результативно функціонувала, необхідне її оновлення з урахуванням світових тенденцій.

Теоретико-методологічною базою модернізації вищої освіти повинна бути ідея: не студенти для системи вищої освіти, а система вищої освіти для студентів, тобто, не здобувачі вищої освіти повинні забезпечувати збереження діючої системи, а система повинна постійно реформувати свою діяльність для спрощення доступу особам здобувати при їх бажанні і здібностях якісну вищу освіту.

Держава повинна заохочувати працевлаштуванню молодих спеціалістів, наприклад: під час вибору професії (стимулювання профорієнтаційної роботи), професійної підготовки (підвищення ефективності проходження практики), професійної адаптації (стимулювання роботодавців надавати молоді перше місце праці). Держава мусить напрацювати соціально-економічні механізми, здатні включати студента в сферу інтересів підприємницьких структур (надання місць для проходження практики студентами, формування перспективного попиту на молодих спеціалістів тощо) [6].

На шляху подальшого розвитку науково-освітньої галузі України актуальною буде вирішення такої задачі, як проведення політики омолодження наукових кадрів та сприяння молоді у здобутті наукових ступенів і вчених звань [7].

Єдиний висновок після наведеного вище можна зробити такий, що теоретико-методологічною базою модернізації вищої освіти повинна бути ідея: не студенти для системи вищої освіти, а система вищої освіти для студентів, тобто, не здобувачі вищої освіти повинні забезпечувати збереження діючої системи, а система повинна постійно реформувати свою діяльність для спрощення доступу особам здобувати при їх бажанні і здібностях якісну вищу освіту.

Література:

1. Аналітична доповідь до Щорічного Посилання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015. – с. 353-354.
2. Державна статистика України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державна статистика України. Статистика за кордоном – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/work/stk22.html>
4. Денисенко М. П. Інноваційний розвиток суспільства на основі інтелектуального капіталу / М. П. Денисенко // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія «Економіка». Вип. 23. – Острог : Нац. ун-т "Острозька академія", 2013. – С. 15-19.
5. Романовські О.О. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНО-СКЕРОВАНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СФЕРИ ВИЩОЇ ОСВІТИ, Українсько-американський гуманітарний інститут "Вісконсінський Міжнародний Університет (США) в Україні (м. Київ), 2014.

6. Приходько І.П. Основні напрями структурної перебудови вищої освіти України у формуванні гармонійного розвитку особистості, Дніпропетровський державний аграрний університет, Україна, 2013.
7. Римар Ю.М. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЦОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ, Національний університет “Львівська політехніка”, 2008. – С. 280.